

ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Καί μιά «προσωπική περίπτωση»

Η παρακάτω ανάλυση έχει κάπως προσωπικό χαρακτήρα και σαν τέτοια αναφέρεται στα καυτά προβλήματα της ώρας τούτης. Τό πρόβλημα πού μέ απασχολεί από τό 1974 καί πέρα είναι τό πρόβλημα τών στόχων καί τών προοπτικών του εργαζόμενου λαού καί συνάμα τό πρόβλημα τών πολιτικών φορέων του. Ύστερα από τήν κριτική πού άσκησα μετά τίς προηγούμενες εκλογές προσπαθώντας νά αναλύσω τά εκλογικά αποτελέσματα, σάπασα πάνω στό θέμα αυτό μέχρι τώρα. Σάπασα, χωρίς νά πάσω νά στοχάζομαι, νά προβληματίζομαι καί νά μελετώ. Μέ τήν προσχώρηση μου στό ΠΑΣΟΚ καί τή συμμετοχή μου στις εκλογές τής 20 του Νοέμβρη έδωσα μιάν απάντηση. Για μερικούς ή έμπρακτη αυτή απάντηση ήταν άπροσδόκητη, ακριβώς γιατί ή κριτική πού είχα άσκήσει στό ΠΑΣΟΚ ήταν σκληρή καί άυστηρή. Όφειλν έτσι μιάν εξήγηση. Κι είναι καθήκον τήν απάντηση αυτή νά μίν τή δώσω σέ προσωπικό τόνο, αλλά μέ τή μορφή τής ανάλυσης, πού όδήγησε στή συγκεκριμένη απόφαση. Τούτο είναι άναγκαίο, γιατί μου έκτοξεύθηκε μιά κατηγορία γιά έλλειψη «πολιτικού ήθους» έπειδή ακριβώς προσχώρησα στόν πολιτικό σχηματισμό πού είχα κριτικάρει άυστηρά. Θά επανέλθω σέ τούτο πιό κάτω, γιατί στό χαρακτήρα τής κατηγορίας αυτής είμαι ιδιαίτερα εύαίσθητος. Θά ήθελα μόνο νά διευκρινίσω πώς από τήν ανάλυση τών εκλογών του 1974 πού δημοσιεύεται στόν έπίλογο του βιβλίου μου «Αντίσταση καί Αντιπολίτευση» καί πού αναδημοσιεύτηκε στό «Αντί» (τεύχος τής 25.1.1975) δέν παίρνω τίποτα πίσω. Ξαναδιαβάζοντας τό κείμενο αυτό άλλη μιά φορά, μέσα στό πλαίσιο τής ιστορικής πείρας από τότε μέχρι τώρα, δέν βρίσκω πώς ή ανάλυση εκείνη ήταν άστοχη. Εκείνο πού μπαίνει τώρα σαν πρόβλημα είναι οι εξελίξεις πού άκολούθησαν από τό 1974 καί δώθε καί ή έκτίμηση τών προοπτικών πού άνοίγουνται.

ΕΙΝΑΙ πρωταρχικό σέ μιά πολιτική ανάλυση νά άρχισει κανείς από τή βάση. Καί τή βάση τούτη τή δίνει ή μελέτη τών λαϊκών άγώνων, ή διαπίστωση του επιπέδου τό όποιο έχουν φτάσει. Οι μάζες είναι εκείνες πού δίνουν τήν κατεύθυνση γιά τίς εξελίξεις, οι μάζες στό σύνολό τους, οι μάζες όπως εκφράζονται στις αντιθέσεις πού διαμορφώνουν στήν καθημερινή τους πάλη. Η πάλη αυτή άφορά τήν καθημερινή τους οικονομική ύπόσταση, πού διαμορφώνει έτσι τή βάση γιά άλλαγή, μιάν άλλαγή πού άφορά τήν άτομική ή οικογενειακή περίπτωση του καθενός, πού πραγματώνεται όμως μόνον έφόσον αλλάξουν οι γενικές συνθήκες. Καθώς πού θέλει νά μελετήσει τίς προοπτικές, κι άκόμα πιό πολύ νά διαμορφώσει στρατηγικές γιά τήν επίτευξη στόχων κοινωνικής άλλαγής, πρέπει νά σκύβει κάθε φορά κάτω καί ν' άφουγκράζεται τούς παλμούς τής καρδιάς του λαού καί τά μηνύματα, έτσι όπως εκφράζονται μέ τίς διάφορες μορφές του άγώνα. Κάθε πολιτική απόφαση πού δέν στηρίζεται στό επίπεδο πολιτικής συνείδησης πού έχει φτάσει ό λαός είναι αντίλαϊκή. Καί κάθε πολιτική απόφαση πού στηρίζεται σέ μιά λαθεμένη έρμηνεία τών μηνυμάτων του λαού μπορεί νά είναι καταλυτική γιά τήν παραπέρα πρόοδο του λαϊκού κινήματος.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΛΑΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ 1974

Κοιτάζοντας τήν περίοδο πού πέρασε από τό 1974 καί δώθε μπορούμε νά τήν χαρακτηρίσουμε σαν περίοδο διαρκούς κρίσης. Ο άστικός τύπος καί οι άστοί πολιτικοί μιλάνε γιά «τή νεαρή δημοκρατία» κλπ. Η δημοκρατία δέν έχει ήλικία, ούτε άποτελεί κατάσταση, αλλά είναι μιά διαλεκτική κίνηση, μιά συνεχής πάλη. Κι αυτό τό σύστημα πού τό όνόμασαν δημοκρατία μετά τό 1974, καί μάλιστα «νεαρή δημοκρατία» είναι ένα σύστημα γεμάτο αντιφάσεις, πού άποτελούν καί τή βάση τής κρίσης πού περνάει. Η δημοκρατία αυτή είναι ή δημοκρατία τής άστικής τάξης, μιά δημοκρατία φτιαγμένη γιά νά εξασφαλίσει τήν κυρίαρχη θέση τής τάξης αυτής μέ όλα τά προνόμια καί κάτω από τήν έπίφαση του άστικού δημοκρατικού προσώπου πού δίνει τό κοινοβουλευτικό σύστημα. Τό κοινοβουλευτικό σύστημα είναι, κοι-

ταγμένο στήν ιστορική πορεία τών λαών, ένα βήμα μπροστά κι είναι καί μιά έλπίδα, κατά τήν έκταση πού μπορεί νά είναι άσσογα αντιπροσωπευτικό. Κοιταγμένο στή συγκεκριμένη πρακτική του μορφή, τό κοινοβουλευτικό σύστημα εμφανίζει σέ μικρή ή μεγάλη έκταση μιά σκληρή, νόθα μορφή, άνάλογα μέ τή δύναμη τής άστικής τάξης. Εκεί πού τό άστικό καθεστώς στηρίζεται σέ άδύνατες θάσεις κι ή άστική τάξη είναι μικρή, κι άρα έχει καί μικρή ιστορική πείρα πίσω τής ή νοθεία του κοινοβουλευτικού καθεστώτος παίρνει διαστάσεις πού φτάνουν μέχρι τήν άρνηση του από τήν ίδια τήν άστική τάξη. Κάθε φορά πού τό σύστημα πάει νά γίνει πραγματικά αντιπροσωπευτικό, όταν οι εργαζόμενες μάζες μέ τούς πολιτικούς τους φορείς πλησιάζουν τήν έξουσία, ή γελοιοποιείται ή καταργείται. Η ιστορία του κοινοβουλευτισμού στήν Ελλάδα μεταπολεμικά είναι κλασσικό παράδειγμα τών παραπάνω διαπιστώσεων.

Τό λαϊκό κίνημα άντρείει μετά τό '74

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η κρίση που περνάει τό πολιτικό σύστημα στήν Ελλάδα μετά τό 1974 είναι κρίση πού πηγάζει από τή μορφή πού έγινε ή πολιτική άλλαγή. Η πολιτική άλλαγή έγινε γιατί ή δικτατορία δέν έλυσε πιά τά προβλήματα πού είχαν μπει ή πού ή ίδια δημιούργησε. Κι έγινε ακριβώς ή πολιτική άλλαγή γιά νά λύσει τά προβλήματα αυτά υπέρ τής άστικής τάξης. Καί τούτο είναι βασικό. Έξηγει όλη τήν πορεία μετά τό 1974 κι όλα τά γεγονότα. Δημιουργήθηκε ένα σύστημα πού νά άποκλείει τίς μάζες βασικά καί νά εξασφαλίζει τήν επικυριαρχία του μεγάλου έλληνικού κεφαλαίου καί τής άστικής τάξης γενικότερα. Τό Σύνταγμα πού φτιάχτηκε είναι άνάλογο. Οι δίκες τής χούντας πού έγιναν έξυμνήτησαν τό σκοπό αυτό. Έθιξαν μόνον εκείνους πού έθλαπταν τό νέο προσώπειο τής άστικής τάξης, τή «νεαρά δημοκρατία», δέν έθιξαν όλα τά πρόσωπα εκείνα πού έξυμνηρούν τούς μηχανισμούς, πρόσωπα πού ύπηρετούν στό στρατό, τήν άστυνομία, τή διοίκηση, τήν παιδεία. Δέν είναι θέμα τό αν ή κυβέρνηση τής Νέας Δημοκρατίας μπορούσε νά άποχυντοποιήσει τό κράτος. Η Νέα Δημοκρατία δέν ήθελε τή σωστή άποχυντοποιηση, κι ούτε μπορούσε νά τή θέλει, γιατί άλλίως θά άρνιόταν τόν έαυτό της σαν έκφραστή τής άστικής τάξης καί τών συμφερόντων της. Πιό άμεσα τούτο θά έσήμαινε πώς θά ύπόσκαπτε τήν ίδια τή δυνατότητα τής έξουσίας της. Αυτές τίς λίγες παραχωρήσεις έκδημοκρατισμού πού έκανε, όπως π.χ. ή άναγνώριση του ΚΚΕ, ήταν παραχωρήσεις πού τήν έξυμνηρούν πού τήν διευκολύνουν νά διαωνίσει τήν παραμονή της στήν έξουσία, καί μ' αυτή τήν άσκηση τής έξουσίας από τήν άστική τάξη, κάτω από δημοκρατικό μανδύα. Καί ή έτικέτα τής «δημοκρατίας» είναι καλύτερη από τήν έτικέτα τής «χούντας». Έξασφαλίζει πιό άνετη διακυβέρνηση μακροχρόνια. Είναι σαν τό χλωροφόρμιο. Δίνοντας μιά σχετική έλευθερία χλωροφορμίζει μέρος του λαού έτσι ώστε νά μή νιώθει τόν ταξικό χαρακτήρα του συστήματος καί νά ζει στήν ψευδαίσθηση τής αντιπροσωπευτικής καί πλήρους δημοκρατίας.

Εδώ χρειάζεται μιά διευκρίνιση, γιά τίς αντιθέσεις μέσα στήν ίδια τή δεξιά, τήν ίδια τήν άστική τάξη, όπως εμφανίζεται καί μορφολογικά στήν εμφάνιση του νεοχουντικού κόμματος τής Έθνικής Παράταξης σαν αντίπαρο τής Νέας Δημοκρατίας Πρέπει νά ξεκαθαριστεί μιά καί καλή πώς ή άστική τάξη είναι ένιαία στα γενικά συμφέροντά της. Σαν τέτοια πρέπει νά έννοηθούν τά συμφέροντα γιά τή διατήρηση τής κυριαρχίας τής άστικής τάξης καί του συστήματος. Στα συγκεκριμένα βραχυχρόνια προβλήματα τά διάφορα τμήματα τής άστικής τάξης άκολουθούν τό καθένα δική του πολιτική ή έχουν συμφέροντα πού πολλές φορές βρίσκονται σέ αντίθεση άνάμεσά τους. Οι αντιθέσεις αυτές εκφράζονται στό πολιτικό επίπεδο στους διάφορους σχηματισμούς τής ίδιας τής δεξιάς. Η χούντα είχε στηριχθεί κι είχε στηρίξει τήν όλιγαρχία, τό διεθνοποιημένο έξενο κεφάλαιο. Τό μεγάλο έλληνικό κεφάλαιο, ή μεγαλοαστική τάξη, εκφράζεται από

ένα χαρακτήρα «δημοκρατικότητας» στό πολίτευμα. Δέν έχει σημασία αν ό κ. Μητσοτάκης ήταν ό μπουρλοτιέρης τής δημοκρατίας του 1965. Η άστική τάξη δέν έχει ήθική. Η ήθική πού επικαλείται είναι ή ήθική τής πού σαν ιδεολογία γενικεύεται γιά νά ισχύσει δήθεν γιά όλους καί γιά πάντα, είναι όμως ή ήθική πού καλύπτει τίς άνομίες τής καί τήν άισχύρητά της. Η ήθική τής άστικής τάξης είναι ήθική τής πόρνης, πού πηγαίνει στήν εκκλησία κι άνάβει κερί γιά νά γυρίσει στή συνέχεια στό κρεβάτι τής δουλειάς της καί νά έκπορνευθεί. Η διαφορά είναι πώς ή πόρνη μπορεί νά βρίσκεται στήν περίπτωση αυτή σέ δίχασμό προσωπικότητας. Η έκπορνευση τής άστικής τάξης είναι συνειδητή

Μιά παρατήρηση. Τά παραπάνω φαινόμενα δέν είναι μοναδικά. Μέ τή διαφορά πού επιβάλλουν οι διαφορετικές συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες, τήν ίδια λογική έξυμνήρησε στή Δυτ. Γερμανία ή μή άποναζιστικοποίηση του κράτους μετά τόν πόλεμο, όπως ή εμφάνιση καί λειτουργία του Έθνικοσοσιαλιστικού κόμματος. Τήν ίδια λογική άκολουθούν οι εξέλιξεις στήν Ισπανία καί τήν Πορτογαλία.

Η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΜΑΖΩΝ

Οι αντιθέσεις τώρα άνάμεσα στα κομμάτια τής άστικής τάξης παίρνουν έντονο ή όχι χαρακτήρα άνάλογα μέ τό επίπεδο τών άγώνων τών εργαζομένων, έξαρτημένων τάξεων. Η πίεση τών λαϊκών άγώνων καί ό κίνδυνος πού μπορεί νά σημαίνουν δίνει τόν τόνο στις έσωτερικές αντιθέσεις καί διαμάχες τής άστικής τάξης. Κι οι λαϊκοί άγώνες από τό 1974 μέχρι σήμερα ήταν καί πλατείες καί έντονοι. Οι λαϊκές μάζες έδειξαν άγωνιστικότητα πού εκφράστηκε μέ άπεργίες, διαδηλώσεις, διαμαρτυρίες. Η άγωνιστικότητα αυτή εκφράστηκε παραπέρα καί μέ τή μεγαλύτερη όργάνωση στους ύπάρχοντες κομματικούς φορείς, καί μέ τίς ζυμώσεις πού έγιναν μέσα στα εργατικά συνδικάτα, καί μέ νέες μορφές, όπως είναι οι επιτροπές πρωτοβουλίας. Τό άνωμωμένο επίπεδο άγωνιστικότητας τών λαϊκών μαζών εκφράζει μιά βαθύτερη συνειδητοποίηση τών προβλημάτων, μιά συνειδητοποίηση πού πηγάζει από τήν αντικειμενική εμφάνιση τών προβλημάτων σαν άποτέλεσμα τής κρίσης. Η άποχυντοποίηση πού μάλιστα σέ πολλές περιπτώσεις έφερε μπροστά καί επάνω σέ ψηλές θέσεις πρόσωπα χουντικά, ή παρωδια τών δικών γιά τούς θασανισμούς, ή γελοιοποίηση τής δικαιοσύνης μέ προεξάρχοντα τόν Άρειο Πάγο, ή σκληρότητα καί ή συνειδητή ή άτιμώρητη παρανομία τής άστυνομίας, ή χουντική στελέχωση του στρατού καί τής παιδείας δείχνει τό πραγματικό πρόσωπο τής «νεαρής δημοκρατίας».

Από τό άλλο μέρος τά οικονομικά προβλήματα γίνανε πιεστικά. Ο πληθωρισμός αύξησε τό κόστος ζωής, ενώ οι μισθοί μείνανε καθυλωμένοι. Κάθε αύξηση πού έγινε ήταν χαμηλότερη από τό ύψος του πληθωρισμού καί ή αύξηση τών τιμών ήταν ταχύτερη από τίς αύξήσεις τών μισθών. Στους εργαζόμενους δέν έμεινε άλλη λύση από τήν άπεργία. Η γενικότερη κρίση του καπιταλιστικού συστήματος σέ διεθνές επίπεδο πού όδηγηε σέ άδιέξοδο καί σέ πτώση του κέρδους έκανε καί τό κεφάλαιο στήν Ελλάδα νά άπαντήσει στις άπεργίες πολλές φορές μέ σκληρότητα πού κάποτε σέ θαναυσότητα καί σάδισμό. Η ένταξη στήν ΕΟΚ έρχεται σαν λαίλαπα σέ μεγάλες μάζες του λαού, ιδιαίτερα τούς βιοτέχνες, τούς μικροεπαγγελματίες καί τούς άγρότες. Τό έλλειμμα στό έμπορικό ισοζύγιο αύξάνεται ραγδαία. Η οικονομική πολιτική τής κυβέρνησης φάνηκε τά χρόνια αυτά άλλοπρόσαλλη, άσυντόνιστη καί συγκυριακή. Τό πενταετές πρόγραμμα δημοσιεύτηκε άφού είχε περάσει σχεδόν ένας χρόνος από τότε πού θά έπρεπε νά άρχισαι νά εφαρμόζεται. Τά προβλήματα του περιβάλλοντος έγιναν πιεστικά καί οι συνθήκες τής ζωής σκληρές καί άπάνθρωπες. Άρκεί μόνο νά δεί κανείς τήν Αθήνα καί τόν Πειραιά, τή Θεσσαλονίκη καί τήν Έλευσίνα, γιά νά νιώσει τό μέγεθος τών προβλημάτων. Στήν παιδεία οι άντιφάσεις καί τά άδιέξοδα εμφανίστηκαν έντονα, τόσο στή στοιχειώδη, όσο καί στή μέση στήν άνώτατη. Τά προβλήματα είναι γνωστά, ώστε μόνο ή άπαρίμμησή τους φτάνει εδώ. Οι διαφορές άνάμεσα στα άστικά κέντρα καί τήν επαρχία έξύνηκαν, όπως έξύνησαν καί οι διαφορές άνάμεσα στις διάφορες

Καί μιά άναφορά στους Νεο - Φιλελεύθερους. Άποτελεί τή λύση «ρεζέρβας» γιά τήν άστική τάξη. Πίσω από τό κόμμα αυτό στέκεται κεφάλαιο, εβρωπαϊκό έλληνικό καί αμερικάνικο. Τό κόμμα τούτο άσχετα μέ τίς τωρινές του πιθανότητες γιά έπιτυχία άποτελεί μιά δεύτερη έναλλακτική λύση γιά τό μέλλον μέσα στό πλαίσιο τής δεξιάς πού θά δίνει

ΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΜΑΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΥ

περιφέρειες. Τέλος, η έλλειψη επενδυτικής δραστηριότητας από την πλευρά των διανοητών, συνέπεια της γενικής κρίσης, αλλά και της πολιτικής της κυβέρνησης, οδηγούν σε αδιέξοδο και σε βαθύτερη κρίση στον επόμενο καιρό.

Η κρίση τούτη και τα προβλήματα που εμφανίζει έχουν πρώτα δομικό χαρακτήρα, αποτελούν δηλαδή αποτέλεσμα των αναγκαίων αναδιορθώσεων που γίνονται για να προσαρμοσθεί το σύστημα στο νέο ρόλο που το προδιαγράφει το νέο σύστημα διεθνούς κατανομής της εργασίας. Δεύτερο, συνδέεται η κρίση με την κρίση του διεθνούς καπιταλιστικού συστήματος και την αναδιάρθρωση που τούτο επιχειρεί σε παγκόσμια κλίμακα. Τρίτο, συνδέεται με την ανικανότητα της κυβέρνησης να δώσει λύσεις. Πρέπει να τονιστεί πως η αναδιάρθρωση αυτή είναι αναγκαία για το κεφάλαιο, γιατί αλλιώς δεν μπορεί να επιζήσει. Ήσυχη βέρνηση έτσι επιχειρεί μίαν αναπροσαρμογή του συστήματος και μιά προετοιμασία ένταξης στην ΕΟΚ όχι για το λαό στο σύνολό του, αλλά για το κεφάλαιο, για την αξιοποίησή του. Έδώ βρίσκεται η πηγή των αντιθέσεων. Μία αναπροσαρμογή που γίνεται για λογαριασμό της αστικής τάξης και για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της και με θυσία των συμφερόντων των πλατιών μαζών, είναι αναπόφευκτο να οδηγήσει σε ανοικτή αντίθεση. Η αντίσταση των λαϊκών μαζών είναι άμεση έναντι της φαλκίδευσης και του παρόντος και του μέλλοντός τους.

Στην εσωτερική δομή της κρίσης προστίθεται το μπλέξιμο στη διεθνή σφαίρα. Η ένταξη στην ΕΟΚ, όσο και αν είναι μακροχρόνια επιθυμητή και από τη δική της πλευρά, δημιουργεί προβλήματα. Γιατί η ένταξη αυτή θα επιβληθεί να γίνει από την ΕΟΚ με μεγιστοποίηση του όφελους που αυτή προσδοκά απ' αυτήν και μείωση του κόστους που συνεπάγεται. Το πρόβλημα του Αιγαίου, δεν είναι πρόβλημα μόνο της Τουρκίας. Είναι και πρόβλημα για το πετρέλαιο. Πίσω του στέκονται συμφέροντα πολυεθνικών και διεθνών όμιλων κεφαλαίου. Το Κυπριακό αποτελεί μίαν εμπλοκή που έντασσεται μέσα στα πλαίσια της διεθνούς στρατηγικής των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης. Ο ρόλος έτσι του ξένου παράγοντα είναι πρωταρχικός. Και πρωταρχικός, γιατί η αστική τάξη στην ουσία είναι εξαρτημένη, εξαρτημένη από το ξένο κεφάλαιο. Το θέμα του ΝΑΤΟ είναι θέμα υποτέλειας. Η «έθνική ανεξαρτησία» την οποία επικαλείται η ελληνική αστική τάξη, το «ή Ελλάδα ανήκει στη Δύση», είναι δήλωση υποτέλειας. Η ελληνική αστική τάξη είναι στην ουσία πωλημένη.

· Ο εργαζόμενος λαός αντιδρά στην αντιλαϊκή πολιτική της κυβέρνησης

Τούτο δεν λέγεται σαν ολόκληρο, αλλά σα διαπίστωση. Κι είναι πωλημένη αντικειμενικά, άσχετα από τις προθέσεις της, και τούτο γιατί δεν έχει άλλη επιλογή. Οι αντικειμενικοί όροι επιλογών της καθορίζονται από τις διεθνείς συνθήκες σύρρευσης. Η ελληνική αστική τάξη για να επιβιώσει είναι αντικειμενικά αναγκασμένη να στηριχτεί στο ξένο κεφάλαιο, να ένταχτεί στις συμμαχίες που την εξασφαλίζουν. Τα έθνικά θέματα δε μπορεί έτσι να τα λύνει πάνω σε έθνική βάση, είναι υποχρεωμένη να τα λύσει πάνω σε ταξική βάση, πάνω σε βάση που της εξασφαλίζει τη θέση της. Κάθε «έθνική» λύση από κυβέρνηση της έθνικής τάξης είναι αναγκα-

στικά λύση που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της τάξης αυτής. Το να δώσει λύσεις έθνικές θα εσήμαινε άρνηση του εαυτού της, θα εσήμαινε την καταστροφή της, γιατί η αποκοπή της οικονομικά από το ξένο κεφάλαιο, θα εσήμαινε το θάνατό της, μιά που ούτε τεχνολογικά είναι ισχυρή, ούτε την ικανότητα αυτόνομης διείσδυσης στη διεθνή αγορά έχει. Οι λύσεις που η αστική τάξη μπορεί να δώσει στα έθνικά προβλήματα είναι έτσι αναγκαστικά, σχεδόν εξ όρισμού, λύσεις μειοδοσίας. Τούτο δεν σημαίνει πως οι λύσεις αυτές δεν είναι αναγκαίο να έχουν μιά επίφαση «έθνική», γιατί μόνον έτσι μπορούν να δοθούν για εσωτερική κατανάλωση. Κάθε προδοσία δε γίνεται ποτέ ανοιχτά. Κάθε προδοσία γίνεται πάντα στο όνομα και για τη σωτηρία κάποιου «άνωτερου σκοπού».

Οι εκλογές της 20 Νοέμβρη αποβλέπουν, όπως σωστά έχει ειπωθεί από τα κόμματα, στο να δώσουν τη βάση για τέτοιες λύσεις μειοδοσίας που είναι αναπόφευκτες. Η αστική τάξη επιδιώκει να ανακόψει την όξυνση των αντιθέσεων με την αναδάπτιση στη λαϊκή έτυμγορία, που ελπίζει να έχει. Τούτος είναι ο βραχυχρόνιος στόχος των εκλογών. Όμως οι εκλογές αποβλέπουν στο να δώσουν τη βάση για μακροχρόνιες λύσεις που να εξασφαλίζουν την αστική τάξη. Και εδώ μπορεί να προβλεφθεί μιά μεθόδευση της δεξιάς που να της εξασφαλίζει την εξουσία, με το σύστημα των εκλογών. Η προκήρυξη των εκλογών όχι μετά την εξάντληση της τετραετίας που προβλέπει το Σύνταγμα, αλλά κάθε φορά που αυτό είναι αναγκαίο για να μειώνεται η όξυνση των αντιθέσεων, δίνει την δυνατότητα μακρόχρονης επικυριαρχίας του τμήματος του κεφαλαίου που εκπροσωπεί η Νέα Δημοκρατία. Τούτο μπορεί να εξασφαλιστεί με τη δημιουργία του καταλλήλου κλίματος, για το φόβο δηθεν της χούντας, ή - αν η κατάσταση είναι δύσκολη - με τους μηχανισμούς που είναι γνωστοί από το παρελθόν. Είναι εξάλλου γνωστό ότι οι μηχανισμοί δουλεύουν και στις εκλογές αυτές για την εκκλήρησή τους. Η νοθεία είναι το έσχατο μέσο, κάτω από συνθήκες διατήρησης του «φημοκρατικού», κοινοβουλευτικού καθεστώτος. Η αστική τάξη στο σύνολό της έχει σε περίπτωση κινδύνου την εναλλακτική λύση των Νεο-Φιλελευθέρων και της Έθνικής Παράταξης, σε έσχατη ανάγκη πάλι το στρατό. Πιθανή κυβερνητική συνεργασία ανάμεσα στη Νέα Δημοκρατία και την ΕΔΗΚ μετά τις εκλογές θα αποβλέπει για να εξαλείψει για την Νέα Δημοκρατία τον κίνδυνο να χάσει την εξουσία, ρίχνοντας την ευθύνη και σ' ένα σοσιαλδημοκρατικό

κυριαρχία της Νέας Δημοκρατίας. Στο λογαριασμό αυτό μόνον οι λαϊκές μάζες, οι μάζες όλων των εργαζομένων, μπορούν να σπάσουν το σύστημα αυτό και να ανοίξουν δρόμους. Γι' αυτό οι εκλογές της 20 Νοέμβρη έχουν θεμελιακή σημασία. Ο δρόμος των λαϊκών μαζών περνάει κάτω από τις δοσμένες ιστορικές συνθήκες από το κουνούβιο και πρέπει κάτω από τις συνθήκες αυτές να εξαντληθούν τα περιθώρια δημοκρατικού παιχνιδιού που επιτρέπει το σύστημα, σαν ένα βήμα στο δρόμο για μιά ριζική αλλαγή. Μόνο μιά λαϊκή πλειοψηφία μπορεί να δώσει πραγματικά έθνικές λύσεις, λύσεις που ανταποκρίνονται στα συμφέροντα των πλατιών μαζών.

ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΜΑΖΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΩΓΩΝ

Οι λαϊκές μάζες οργανώθηκαν μετά το 1974 σε παραδοσιακούς φορείς ή σε νέους που σχηματίστηκαν. Το πρόβλημα των φορέων είναι θεμελιακό, γιατί οι φορείς είναι εκείνοι που εκφράζουν το λαϊκό κίνημα εκείνοι που κινητοποιούν ή το καθλώνουν. Η πολυμορφία στην οργάνωση των λαϊκών μαζών εκφράζει από το ένα μέρος τις διαφορές τάσεις, σύγχρονα όμως αποτελεί και την τροχόπεδη για την αποτελεσματική πρόδοσή τους, όσο οι φορείς για πολλούς λόγους, δημιουργούν στεγανά. Υπάρχει μιά διαλεκτική σχέση ανάμεσα στο λαϊκό κίνημα στο σύνολό του και στους οργανωτικούς του φορείς. Η το κίνημα φουντώνει μόνο του και το χαρακτηρίζει αγωνιστικότητα, σαν έκφραση της έντασης των ταξικών αντιθέσεων, όποτε η πολυμορφία οργάνωσης αποτελεί στενωπό του δυσκολεύει το ξεδίπλωμα του κινήματος, ή οι οργανωτικοί φορείς καταφέρνουν να εκφράσουν τις λαϊκές μάζες και να προωθήσουν το κίνημα πιά περά, ανοίγοντας δρόμους συγκεκριμένους. Αύτος είναι κι ο σκοπός υπαρέξής τους. Στο προηγούμενο τμήμα διαπιστώσαμε την αγωνιστικότητα των μαζών, το επίπεδο των λαϊκών αγώνων και την κρίση στην οποία βρίσκεται το αστικό σύστημα. Άς δοίμε εδώ τους οργανωτικούς φορείς των λαϊκών μαζών όπως εμφανίζονται στα διάφορα κόμματα. Τα κόμματα της δεξιάς, από τη Νέα Δημοκρατία μέχρι την Έθνική Παράταξη και τους Νεο-Φιλελευθέρους δεν χρειάζεται να μάς άσασχολήσουν. Αποτελούν εκφράσεις της αστικής τάξης, του κεφαλαίου. Κατά την έκταση που εγκλωβίζουν λαϊκές μάζες, στις οποίες καταλογίζουν τους εργαζόμενους με σχέση εξαρτημένης εργασίας και τους αγρότες, πρόκειται είτε για στρώματα προνομίου (π.χ. μεγαλοκτηματίες), είτε για στρώματα που έχουν κερδηθεί με παροχές (π.χ. αγρότες που παίρνουν δάνεια ή υπάλληλοι που τους γίνονται ρουσφέτια) ή για στρώματα που η ταξική τους συνειδητοποίηση έχει μπλοκαριστεί από την κατεστημένη ιδεολογία, ιδεολογία της καθιερωμένης ηθικής, της θρησκείας, της τάξης, της ασφάλειας, της παράδοσης και του έθνικισμού, όλα στοιχεία συντήρησης. Μας ενδιαφέρουν οι οργανωτικοί φορείς που παίρνουν μέρος στις εκλογές σαν κομματικοί σχηματισμοί.

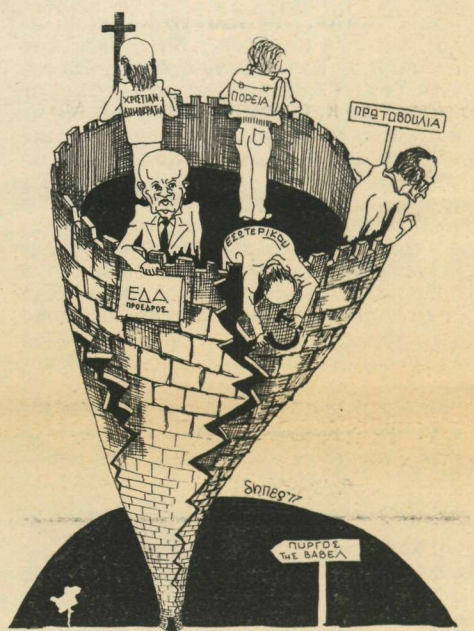
Η ΕΔΗΚ

Η ΕΔΗΚ έκανε ένα ξεκάθαρο βήμα προς τη σοσιαλδημοκρατία. Η σοσιαλδημοκρατία της ΕΔΗΚ αποτελεί έντονη πρόθεση. Στη νοοτροπία της είναι βασικά φιλελεύθερη, συντηρητική, με στοιχεία κοινωνιστικά. Πίσω της στέκονται κύρια φιλελεύθερα, αλλά συντηρητικά στρώματα μικρο- και μεσοαστών. Η φυσική πρόσβαση της ΕΔΗΚ είναι έτσι στο χώρο της δεξιάς ένα χώρο που προσανατολίζεται προς τον έκουγχρονισμό του μπροστά και στην Κοινή Άγορά. Η ΕΔΗΚ προετοιμάζεται να παίξει το ρόλο των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων της Δυτικής Ευρώπης, χωρίς να έχει ούτε την ιστορία τους, ούτε τους αναγκαίους δεσμούς με αυτά. Είναι ένα κόμμα που, άσχετα με τη πρόθεσή του, θα αναγκαστεί ιστορικά να παίξει ένα ρόλο μέσα στο αστικό πλαίσιο. Η ΕΔΗΚ αποτελεί το πιο δημοκρατικό προσώπιο που μπορεί να φορέσει η αστική τάξη, αν το επίπεδο των λαϊκών αγώνων αυξηθεί σε σημείο που να αποτελεί κίνδυνο και δεν υπάρχει άλλη λύση. Κι από τη νοοτροπία της

κι από τη σύνθεσή της κι από το οργανωτικό της πλαίσιο, η ΕΔΗΚ δεν μπορεί να εκφράσει τις λαϊκές μάζες στο σύνολό τους, κι οι μάζες που ενδεχόμενα εγκλωβίζονται σ' αυτή, θα οδηγηθούν στη λύση της αστικής τάξης, την οποία τελικά μπορεί η ΕΔΗΚ να εξυπηρετήσει αντικειμενικά, κάτω από τους όρους που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Η «ΣΥΜΜΑΧΙΑ»

Στο χώρο της άριστερας ή πολυμορφία των φορέων είναι τελικά καταλυτική. Η Συμμαχία των πέντε αποτελεί μίαν ευκαιριακή συνεργασία έτεροβαρών, άνωθεν και άνομοιογενών φορέων, που είναι εξ όρισμού θνησιγενείς. Σαν φορείς είναι θνησι-

γενείς, είτε γιατί είναι προσωπικές ενώσεις (Πρωτοβουλία), είτε γιατί είναι ομάδες διαμαρτυρίας στην ουσία, χωρίς πολιτική υπόσταση και χωρίς πελατεία (Σοσιαλ. Πορεία), είτε γιατί αποτελούν μίαν ιδεολογική εκπροσώπηση, συμπαθή και σημαντική σαν έκφραση, αλλά λόγω του χώρου στον οποίο άπτευσουν (θρησκευόμενοι) πολιτικά χωρίς σημασία (Χριστιανική Δημοκρατία). Οι ομάδες αυτές είναι θνησιγενείς αντικειμενικά, δεν πείθουν, δεν μπορούν να εκφράσουν πλατιές λαϊκές μάζες αντικειμενικά, γιατί ο τρόπος γέννησής και δημιουργίας τους είναι καταλυτικός. Με εξαίρεση τη Χριστιανική Δημοκρατία, οι άλλες δύο γεννήθηκαν σαν διαμαρτυρίες, σαν άρνήσεις, χωρίς να έχουν αντικειμενικά τη δυνατότητα να αποτελέσουν θέσεις. Αποτελούν εύκαιριακές μορφές οργάνωσης που ο μόνος λόγος υπαρέξής τους είναι η ανάγκη των λίγων μελών τους να υπάρξουν με μιά σφραγίδα. Οι οργανώσεις αυτές και οι τρεις θα περάσουν στην επόμενη φάση σε άλλα, μεγαλύτερα και πλατύτερα πολιτικά σχήματα.

Ανάλογα ισχύουν και για την ΕΔΑ. Η ΕΔΑ αποτελεί ένα υπόλοιπο μέγεθος. Αποτελεί το αποτέλεσμα μιάς αφαίρεσης, του ΚΚΕ Έσωτερικού από το ΚΚΕ, μιάς αφαίρεσης όχι στην μαθηματική έννοια του όρου. Από μιά άλλη άποψη είναι το αποτέλεσμα μιάς διαίρεσης, και σαν τέτοιο αποτελεί διαμαρτυρία, άρνηση, δεν αποτελεί θέση. Η ΕΔΑ δεν έχει πρόσωπο πολιτικό, κι ούτε έχει τη δυνατότητα να το θρεί, αφού αποτελεί την ένωση δυσανεστήτων. Δίκαια δυσανεστήτων, που δεν παύουν όμως να είναι άτομα, χωρίς μεγάλο αντίκτυπο στη βάση. Το ΚΚΕ Έσωτερικού είναι δημιούργημα των εσωτερικών αντιθέσεων μέσα στο ΚΚΕ. Δεν κατάφερε όμως μέχρι τώρα να πείσει. Πρώτα γιατί έμεινε αιχμάλωτο στην ονομασία ΚΚΕ, γεγονός που είναι ένδεικτικό της νοοτροπίας. Μιά ονομασία που παραπέρα έχει πίσω της την πλατιά ιστορική διάσταση αγώνων κοινωνικών εξήντα περίπου χρόνων, αλλά και το βάρος μιάς ευθύνης, ότι διέπραξε λάθη βαριά που χαντάκωσαν και το κίνημα και το απογοήτεψαν. Δεύτερο, γιατί δεν ανανεώθηκε εσωτερικά-οργανωτικά. Οι δομές του έμειναν οι παραδοσιακές, κι ο τρόπος λειτουργίας του. Τρίτον, γιατί η διάσταση ανεξαρτησίας από το ΚΚ της Σοβιετικής Ένωσης, που έδωσε και ο εύρω-κεντρισμός του, αποτελούν μιά στροφή, μιά